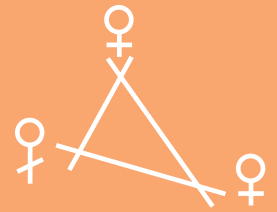

KADININ
İNSAN HAKLARI
EĞİTİMİ
(KİHE)

1.
OTURUM

KATILIMCI KİTAPÇIĞI
**KADININ
İNSAN
HAKLARI**

KADININ İNSAN HAKLARI
YENİ ÇÖZÜMLER DERNEĞİ

Mesleki Eğitim Kurslarına Katılan Kadınlar İçin Kadının İnsan Hakları Eğitimi
Katılımcı Kitapçığı No: 1

1. Basım, İstanbul, 2200 adet basılmıştır.
Mart 2016

HAZIRLAYANLAR

Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği tarafından geliştirilen Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı'na (KİHEP) ait materyallerden Nigar Etizer Karacık ve Gülşah Seral tarafından uyarlanıp derlenmiş, Duygu Şahin tarafından basıma hazırlanmıştır.

YAPIM ve UYGULAMA

Myra

BASKI

İmak Ofset Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.
Atatürk Cad. Göl Sok. No: 1 Yenibosna
Bahçelievler / İSTANBUL - TÜRKİYE
Tel: 0212 656 49 97

Bu eğitim materyalleri, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından, İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (SIDA) finansmanı ile yürütülmekte olan “Kadınlar için Daha Çok ve Daha İyi İşler: Türkiye’de İnsana Yakışır İş için Kadınların Güçlendirilmesi” projesi kapsamındaki “Mesleki Eğitim Kurslarına Katılan Kadınlar için Kadının İnsan Hakları Eğitimi” için Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği tarafından hazırlanmıştır. Bu ve diğer eğitim materyallerindeki içerik ve görsel malzemeler, ILO’nun herhangi bir görüşünü yansıtmaz. Bu yayında yer alan görüşlerden ILO ve SIDA sorumlu tutulamaz.

© Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği / Women for Women’s Human Rights – New Ways

İÇİNDEKİLER

PROGRAMIN TANITIMI	4
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ'NDE YER ALAN TEMEL HAKLARDAN BAZILARI	7
KADINA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ SÖZLEŞMESİ (CEDAW) ÖZET	9
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ TAM METİN	11
KADINA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ SÖZLEŞMESİ (CEDAW) TAM METİN	15
KADINLARA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ KOMİTESİ'NE YASAL BAŞVURU İÇİN PROTOKOL	25

PROGRAMIN TANITIMI

Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği (KİH-YÇ), Türkiye’de ve uluslararası düzeyde kadının insan haklarını, eşitliği ve ayrımcılığın ortadan kaldırılmasını savunan bağımsız bir kadın sivil toplum örgütüdür. Derneğin adı, 1993 yılında Viyana’da gerçekleşen Dünya İnsan Hakları Konferansı’nda alınan “Kadın Hakları İnsan Hakkıdır” kararından esinlenerek konmuştur. KİH-YÇ, kadınların insan haklarını Türkiye ve dünya çapında daha etkin ve yaygın uygulamak amacıyla eğitim, araştırma, yayın, kampanya, aktivizm ve savunuculuk çalışmaları yürütür.

1919 yılında kurulmuş olan **Uluslararası Çalışma Örgütü** (ILO) insan haklarının, sosyal adaletin ve çalışma haklarının iyileştirilmesi için çalışan bir Birleşmiş Milletler ihtisas kuruluşudur. Türkiye ILO’ya 1932 yılında üye olmuş, ILO Ankara Ofisi ise 1976 yılında açılmıştır. ILO Ankara Ofisi, ILO’yu Türkiye’de temsil etmeyi, Türkiye’de uluslararası çalışma standartlarının uygulanmasını izlemeyi, teknik işbirliği program ve projelerini uygulamayı, Türkiye hakkında veri toplamayı ve toplanan verileri değerlendirmeyi hedefler.

Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) yürüttüğü ve İsveç Uluslararası İşbirliği Ajansı’nın (SIDA) desteklediği “Kadınlar İçin Daha Çok ve Daha İyi İşler: Türkiye’de İnsana Yakışır İş İçin Kadınların Güçlendirilmesi Projesi” kapsamında, KİH-YÇ olarak Ankara, İstanbul, Bursa ve Konya’daki belediyelerin

sunduğu mesleki eğitim kurslarına katılan kadınlara Kadının İnsan Hakları Eğitimi’ni (KİHE) sağlamaktayız. Bu eğitimlerin temeli, 1995 yılından beri Türkiye’nin 52 ilinde ve Kuzey Kıbrıs’ta uygulamış olduğumuz Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı’na (KİHEP) dayanmaktadır.

KİH-YÇ, “Kadınlar İçin Daha Çok ve Daha İyi İşler: Türkiye’de İnsana Yakışır İş İçin Kadınların Güçlendirilmesi Projesi” çerçevesinde KİHE grup çalışmalarının yanı sıra, dört ildeki çalışan kadın ve erkekleri hedefleyen yarım günlük kadının insan hakları seminerleri ve seminer eğitici eğitimi faaliyetlerini de uygulamaktadır.

KİH-YÇ, kadınların insan haklarını Türkiye ve dünya çapında daha etkin ve yaygın uygulamak amacıyla eğitim, araştırma, yayın, kampanya, aktivizm ve savunuculuk çalışmaları yürütür.

KADININ İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ'NİN SÜRECİ

KİHE NEDEN ÖNEMLİ?

Değerlendirme araştırmalarına göre, KİHEP'e katılan kadınların bir kısmı tekrar eğitimlerine devam ederken ve/veya iş yaşamlarına geri dönerken, bir kısmı da iş kuruyor veya gelir getirici uygun başka faaliyetlere yöneliyor. Bu etki hedeflenen çıktılardan biri olmadığından bizi hem şaşırtan hem de çok sevindiren bir gelişme olmuştu. Bu nedenle de kadınların meslek kazanması için açılan bu kursların hak bilinciyle eşgüdümlü bir şekilde yürütülmesine olanak sağlayan bu projede yer almanın kadınlar için çok işlevsel olduğunu düşünüyoruz. Kadınların sosyal hayat içindeki görünürlüğüne etki edecek, iş yaşamının bir parçası olmak, kendi gelirini kazanmasını sağlayacak ve bireysel olarak güçlendirecek bu programın bir parçası olmaktan heyecan duyuyoruz.

Sizin de katılmakta olduğunuz bu program, Ankara, Bursa, İstanbul ve Konya'da ilk deneme uygulaması olarak yürütülüyor ve Aralık 2016'ya kadar sürecek. Hep birlikte alacağımız olumlu sonuçların, uygulamaya katılan belediyeler dışındakiler için de özendirici olmasını umuyoruz.

KİHE'Yİ KİMLER UYGULAR?

Eğitimler, yıllardır çeşitli bölgelerde KİHEP grup çalışmaları yürütmüş ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda çalışmış, alanında deneyimli KİHEP grup yönlendiricileri tarafından gerçekleştirilir.

KİHE'DEN KİMLER YARARLANABİLİR?

Eğitimler Ankara, Bursa, İstanbul ve Konya'da bulunan belediyelerin "Kadınlar için Daha Çok ve Daha İyi İşler" projesi kapsamında ILO ile yapmaya karar verdikleri işbirlikleri doğrultusunda, belediyelerin mesleki eğitim kurslarına katılan kadınlara yöneliktir.

KİHE NASIL UYGULANIR?

Eğitimler en az 20, en fazla 25 katılımcıyla yürütülür ve haftada bir kere yapılan dört saatlik kapalı grup çalışmaları ile 10 hafta sürer. Grup çalışmalarına her hafta aynı insanlar katılır. Eğitim süresince aktarılan bilgiler katılımcıların yaşam deneyimleri ile harmanlanır. Bilgi paylaşımlarının yanı sıra canlandırmalar, alıştırmalar ve oyunlar da içeren grup çalışmaları, öğrenilenlerin gündelik yaşamda kullanılacak becerilere dönüşmesini kolaylaştırır.

KİHE HANGİ KONULARI KAPSAR?

1. Tanışma ve Kadının İnsan Hakları
2. Anayasal Haklar
3. Medeni Haklar
4. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
5. İletişim
6. Kadına Yönelik Şiddet
7. Şiddete Karşı Stratejiler
8. Kadın ve Sağlık
9. Ekonomik Haklar 1
10. Ekonomik Haklar 2

KİHE'DE NE TÜR KAYNAKLAR KULLANILIR?

Grup çalışmalarında katılımcı kadınların ve grup yönlendiricisinin bilgi ve deneyimleri önemli bir kaynaktır. Ayrıca, yıllardır KİHEP uygulamalarında kullanılan materyallerin bir kısmı, KİHE grup çalışmalarına da kaynak olacaktır; örneğin Katılımcı Kitapçıkları, Haklarımız Var kitapçık serisi, Mor Dizi belgeseli ve Mor Bülten dergisi.

İLETİŞİM

Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği
Women for Women's Human Rights

(WWHR) - New Ways

İnönü Cad. Saadet Apt. No: 29 D: 6 K: 5 34437

Gümüşsuyu-Beyoğlu, İstanbul / Türkiye

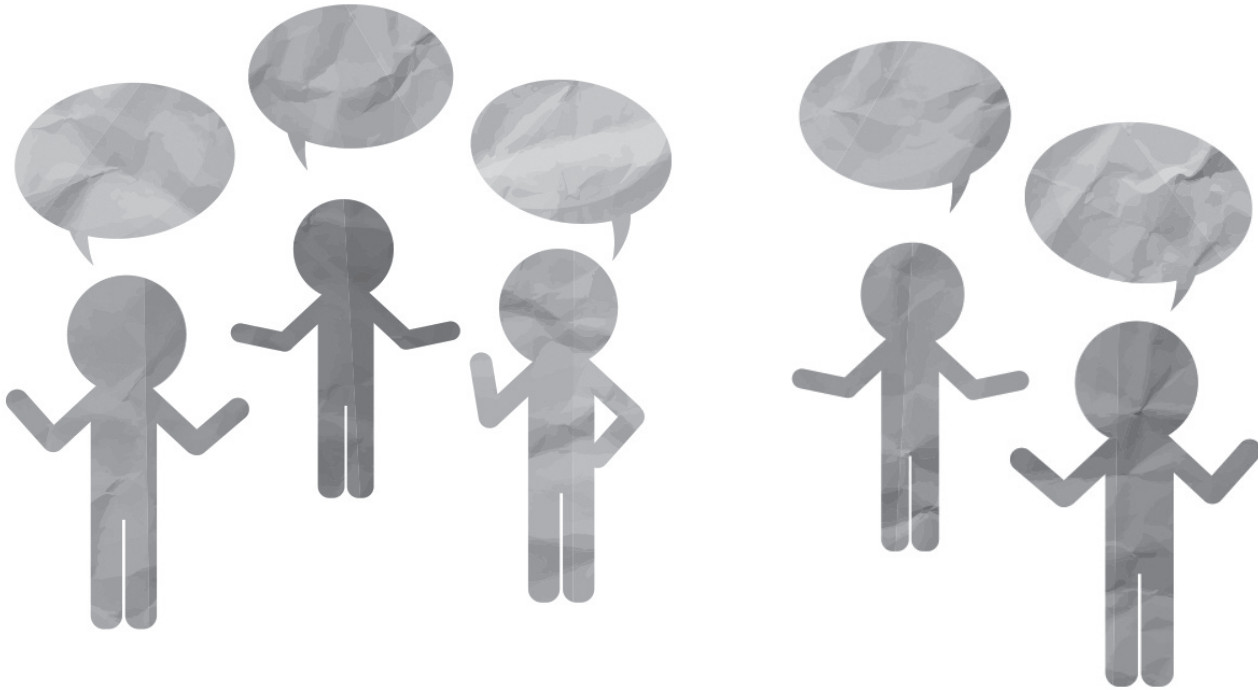
T: +90 212 251 00 29

F: +90 212 251 00 65

www.kadinininsanhaklari.org

Facebook: KadininInsanHaklariYeniCozumler

Twitter: @kadinih

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ'NDE YER ALAN TEMEL HAKLARDAN BAZILARI

1. Bütün insanlar, hakları ve onurları eşit ve özgür olarak doğarlar... (madde 1).

2. Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya diğer bir inanç, ulusal ya da toplumsal köken, servet, doğuş ya da herhangi başka bir durumdan dolayı ayrıma uğramadan, bu bildirgede ilan edilen hak ve özgürlüklerden yararlanma hakkına sahiptir... (madde 2).

3. Yaşam, özgürlük ve kişisel güvenlik her insanın hakkıdır (madde 3).

4. Hiç kimse kölelik ya da kulluk altında bulundurulamaz; kölelik ve köle ticareti her türlü biçimiyle yasaktır (madde 4).

5. Hiç kimseye işkence ve zulüm uygulanamaz, insanlık dışı ya da onur kırıcı biçimde davranılmaz, ceza verilemez (madde 5).

6. Yasalar önünde herkes eşittir ve yasaların koruyuculuğundan eşit olarak faydalanma hakkına sahiptir... (madde 7).

7. Her insanın, kendisine yasalarla tanınan temel haklara aykırı uygulamalar karşısında, hak ve hukukunun fiilen korunması için, bu işle görevli ulusal mahkemelere başvurma hakkı vardır (madde 8).

8. Hiç kimse keyfi olarak yakalanamaz, alıkonulamaz veya sürgün edilemez (madde 9).

9. Herkes, haklarının, sorumluluklarının, ya da kendisine yöneltilen, cezayı gerektirir herhangi bir suçlamanın açıklığa kavuşturulmasında, davasının, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde hakkaniyetle ve açık olarak görülmesi hakkına sahiptir (madde 10).

10. Hiç kimsenin özel yaşamına, ailesine, konutuna ya da haberleşme ve yazışmalarına keyfi olarak karışılmaz, şeref ve ününe sataşılmaz... (madde 12).

11. Herkesin, herhangi bir devletin toprakları üzerinde serbestçe yolculuk etmek ve yerleşeceği yeri seçmek hakkı vardır... (madde 13).

12. Herkesin zulüm altında başka ülkelere sığınma ve sığınma olanaklarından yararlanma hakkı vardır... Gerçekten siyasi nitelik taşımayan suçlardan veya Birleşmiş Milletlerin amaç ve ülkelerine aykırı eylemlerden doğan kovuşturma durumunda bu haktan yararlanılmaz (madde 14).

13. Herkesin bir yurttaşlığa hakkı vardır... Hiç kimse keyfi olarak yurttaşlığından veya yurttaşlığını değiştirme hakkından yoksun bırakılmaz (madde 15).

14. Evlilik çağına varan her erkek ve kadın, ırk, vatandaşlık ya da din bakımından hiçbir sınırlama ile karşılaşmaksızın, evlenme ve aile kurma hakkına sahiptir. Kadın ve erkek, evliliğin kuruluşu, devamı ve sona erdirilişinde eşit haklara sahiptirler. Evlilik, ancak evlenecek kişilerin özgür ve kesin istekleri ile kurulabilir... (madde 16).

15. Her insan, barışçıl amaçlarla toplanma ve dernek kurma ve bir derneğe katılma hakkına sahiptir...(madde 20).

16. Her insanın, toplumun bir üyesi olarak, sosyal güvencesi, kişiliğinin serbestçe gelişmesi ve onuru için zorunlu olan, ekonomik, sosyal ve kültürel hakları vardır... (madde 22).

17. Her insanın çalışmaya, mesleğini serbestçe seçmeye, adil ve elverişli çalışma şartlarına ve işsizliğe karşı korunmaya hakkı vardır. Herkesin, hiçbir ayırım yapılmaksızın eşit iş karşılığında eşit ücrete hakkı vardır... (madde 23).

18. Her insanın dinlenmeye, eğlenmeye, özellikle çalışma süresini makul sınırlar içinde tutmaya ve belli aralıklarla ücretli tatillere hakkı vardır (madde 24).

19. Her insanın, yiyecek, giyecek, konut, sağlık hizmetleri ve gerekli toplumsal hizmetler de içinde olmak üzere; kendisinin ve ailesinin sağlık ve refahını sağlayacak uygun bir yaşam düzeyine sahip olma hakkı vardır... Anneler ve çocuklar öncelikle özen ve yardım görmeye hakkına sahiptirler. Bütün çocuklar, evlilik içinde ya da dışında doğsunlar, aynı toplumsal güvenceden yararlanırlar (madde 25).

20. Her insanın eğitim görme hakkı vardır... Ana ve babalar çocuklarına verilecek eğitimin türünü seçme hakkına sahiptirler (madde 26).

21. Her insanın, bu bildirmede açıklanan hak ve özgürlüklerin tam anlamıyla uygulanmasını sağlayacak bir toplumsal ve uluslararası düzene hakkı vardır (madde 28).

KADINA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ SÖZLEŞMESİ (CEDAW) ÖZET

YASALAR, POLİTİKALAR VE ÖNYARGILAR

- Kadın-erkek eşitliği çerçevesinde, medeni durumlarına bakılmaksızın bütün kadınların, insan haklarından ve temel özgürlüklerinden faydalanması sağlanır.
- Bütün taraf ülkeler, var olan ayrımcı yasaları değiştirerek, kaldırarak ya da oluşturulacak yeni yasa ve politikalarla kadına karşı ayrımcılıkla mücadele eder; kadın-erkek eşitliğinin gerçekten uygulanmasını sağlar.
- Bütün taraf devletler, politik, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda kadının tam gelişmesini ve ilerlemesini sağlamakla yükümlüdür.
- Alınacak özel ve geçici önlemlerle kadın-erkek eşitliğinin sağlanması hızlandırılabilir.
- Taraf devletler, kadın ve erkeğin aşağılığı ya da üstünlüğü fikrine ve kalıplaşmış rollerine dayalı önyargı, gelenek ve göreneklerle mücadele etmek için önlem almalıdır.

KADIN TİCARETİ VE SEKS İŞÇİLİĞİNİN İSTİSMARI

- Devletler kadın ticaretini ve seks işçiliğinin istismarını önlemekle yükümlüdür.

SİYASET VE KAMUSAL ALAN

- Kadınların seçme ve seçilme, hükümet politikalarına katılma ve siyasi partilerde, kamu görevlerinde ve sivil toplum kuruluşlarında aktif görev alma hakkı vardır.
- Kadınların uluslararası alanda ülkelerini erkeklerle eşit olarak temsil etme ve uluslararası

kuruluşlarda görev alma hakkı vardır.

MİLLİYET

- Kadınlar hem kendileri, hem de çocukları için milliyet kazanılması, değiştirilmesi ve muhafazasında erkeklerle aynı haklara sahiptir. Bu haklar kadınların eşlerinin seçimleriyle değişmez.

EĞİTİM

- Kadın ve erkeklerin anaokulundan yüksek öğrenime kadar eğitim alanında eşit olanaklara sahip olması sağlanır. Özellikle var olan cinsiyet farklarının azaltılması için kadınların, erkeklerle aynı burs ve hibe programlarına ulaşabilmesi önemlidir. Hükümetler eğitimde kalıplaşmış kadın-erkek rollerinin ortadan kaldırılmasıyla yükümlüdür.

İŞ YAŞAMI

- Kadınların çalışma hakkı hükümetler tarafından korunmalıdır. Kadınların erkeklerle eşit eğitim ve iş olanaklarına ulaşmaları sağlanır. Eşit iş için eşit ücret ödenir. İşyerinde medeni durum, hamilelik ve annelik gibi cinsiyetle ilgili durumlar yüzünden ayrımcılık yapılamaz. İşyerleri ücretli annelik izni sağlamalı ve anne-babaların aile sorumluluklarıyla iş yaşamlarını birlikte sürdürmelerine izin verecek sosyal hizmetler teşvik edilmelidir.

SAĞLIK

- Ülkeler, sağlık hizmetlerinde kadınlara

ayrımcılık uygulanmaması için gerekli bütün önlemleri almakla yükümlüdür. Kadınların ücretsiz doğum öncesi ve sonrası bakımı başta olmak üzere, sağlık hizmetlerine eşit ulaşımı sağlanmalıdır.

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAYAT

- Kadınların aile yardımlarına ve kredilere eşit ulaşımı sağlanır. Sosyal aktivitelere ve kültürel faaliyetlere erkeklerle eşit olarak katılırlar.

KIRSAL BÖLGELERDE YAŞAYAN KADINLAR

- Kırsal bölgelerde yaşayan kadınların sosyal hizmetlere, eğitime ve iş imkanlarına ulaşımı için özel ihtiyaçları olduğu göz önüne alınarak önlemler alınır.

YASA ÖNÜNDE EŞİTLİK

- Evlilik, boşanma, velayet, sözleşmeler, mal sahipliği gibi davalar da dahil olmak üzere, bütün hukuki konularda, kadınlar ve erkekler yasa önünde eşittir.

AİLE İLİŞKİLERİ

- Evlilik içerisinde kadın ve erkek eşit haklara sahiptir. Kadınlar evlenip evlenmemeye, kiminle evleneceklerine kendileri karar verirler. Evlilik süresince ve boşanma sonrasında eşit hak ve sorumluluklara sahiptirler. Kadınların kaç çocuk doğuracağı, ne zaman çocuk yapacağı, onları nasıl yetiştireceği, soyadı, meslek ve iş seçimi, evlat edinme ve mülkiyet hakkı konularındaki kişisel hakları koruma altındadır.

Türkiye'nin CEDAW çerçevesinde gözden geçirilme süreçlerine ilişkin ülke raporlarına ve ilgili görüşlere Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün internet sitesinden ulaşabilirsiniz:
<http://kadininstatusu.gov.tr/kaynak/ulusarasi-belgelerkuruluslar/cedaw-ulke-raporlari>.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ TAM METİN

MADDE 1

Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdana sahiptirler, birbirlerine karşı kardeşlik anlayışıyla davranmalıdırlar.

MADDE 2

Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir. Ayrıca, ister bağımsız olsun, ister vesayet altında veya özerk olmayan ya da başka bir egemenlik kısıtlamasına bağlı ülke yurttaşı olsun, bir kimse hakkında, uyruğunda bulunduğu devlet veya ülkenin siyasi, hukuksal veya uluslararası statüsü bakımından hiçbir ayırım gözetilmeyecektir.

MADDE 3

Yaşamak, özgürlük ve kişi güvenliği herkesin hakkıdır.

MADDE 4

Hiç kimse kölelik veya kulluk altında bulundurulamaz, kölelik ve köle ticareti her türlü biçimde yasaktır.

MADDE 5

Hiç kimseye işkence yapılamaz, zalimce, insanlık dışı veya onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz ve ceza verilemez.

MADDE 6

Herkesin, her nerede olursa olsun, hukuksal kişiliğinin tanınması hakkı vardır.

MADDE 7

Herkes yasa önünde eşittir ve ayırım gözetilmeksizin yasanın korunmasından eşit olarak yararlanma hakkına sahiptir. Herkesin bu bildirgeye aykırı her türlü ayırım gözetici işleme karşı ve böyle işlemler için yapılacak her türlü kışkırtmaya karşı eşit korunma hakkı vardır.

MADDE 8

Herkesin anayasa ya da yasayla tanınmış temel haklarını çiğneyen eylemlere karşı yetkili ulusal mahkemeler eliyle etkin bir yargı yoluna başvurma hakkı vardır.

MADDE 9

Hiç kimse keyfi olarak yakalanamaz, tutuklanamaz ve sürgün edilemez.

MADDE 10

Herkesin, hak ve yükümlülükleri belirlenirken ve kendisine bir suç yüklenirken, tam bir şekilde davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından hakça ve açık olarak görülmesini istemeye hakkı vardır.

MADDE 11

1. Kendisine bir suç yüklenen herkes, savunması için gerekli olan tüm güvencelerin tanındığı açık

bir yargılama sonunda, yasaya göre suçlu olduğu saptanmadıkça, suçsuz sayılır.

2. Hiç kimse işlendiği sırada ulusal yada uluslararası hukuka göre bir suç oluşturmayan herhangi bir eylem veya ihmalden dolayı suçlu sayılamaz. Kimseye suçun işlendiği sırada uygulanabilecek olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

MADDE 12

Kimsenin özel yaşamına, ailesine konutuna ya da haberleşmesine keyfi olarak karışamaz, şeref ve adına saldırılamaz. Herkesin bu gibi karışma ve saldırılara karşı yasa tarafından korunmaya hakkı vardır.

MADDE 13

1. Herkesin bir devletin toprakları üzerinde serbestçe dolaşma ve oturma hakkı vardır.

2. Herkes , kendi ülkesi de dahil olmak üzere, herhangi bir ülkeden ayrılmak ve ülkesine yeniden dönmek hakkına sahiptir.

MADDE 14

1. Herkesin zulüm altında başka ülkelere sığınma ve sığınma olanaklarından yararlanma hakkı vardır.

2. Gerçekten siyasal nitelik taşımayan suçlardan veya Birleşmiş Milletlerin amaç ve ülkelerine aykırı eylemlerden doğan kovuşturma durumunda bu haktan yararlanılamaz.

MADDE 15

1. Herkesin bir yurttaşlığa hakkı vardır.

2. Hiç kimse keyfi olarak yurttaşlığından veya yurttaşlığını değiştirme hakkından yoksun bırakılamaz.

MADDE 16

1. Yetişkin her erkeğin ve kadının, ırk, yurttaşlık veya din bakımlarından herhangi bir kısıtlamaya uğramaksızın evlenme ve aile kurmaya hakkı vardır.

2. Evlenme sözleşmesi, ancak evleneceklerin özgür ve tam iradeleriyle yapılır.

3. Aile, toplumun, doğal ve temel unsurudur, toplum ve devlet tarafından korunur.

MADDE 17

1. Herkesin tek başına veya başkalarıyla ortaklaşa mülkiyet hakkı vardır.

2. Hiç kimse keyfi olarak mülkiyetinden yoksun bırakılamaz.

MADDE 18

Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak, din veya topluca, açık olarak ya da özel biçimde öğrenim, uygulama, ibadet ve dinsel törenlerle açığa vurma özgürlüğünü içerir.

MADDE 19

Herkesin düşünce ve anlatım özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak düşüncelerinden dolayı rahatsız edilmemek, ülke sınırları söz konusu olmaksızın, bilgi ve düşünceleri her yoldan araştırmak, elde etmek ve yaymak hakkını gerekli kılar.

MADDE 20

1. Herkesin silahsız ve saldırısız toplanma, dernek kurma ve derneğe katılma özgürlüğü vardır.

2. Hiç kimse bir derneğe girmeye zorlanamaz.

MADDE 21

1. Herkes, doğrudan veya serbestçe seçilmiş temsilciler aracılığı ile ülkesinin yönetimine katılma hakkına sahiptir.

2. Herkesin ülkesinin kamu hizmetlerinden eşit

olarak yararlanma hakkı vardır.

3. Halkın iradesi hükümet otoritesinin temelidir. Bu irade, gizli veya serbestliği sağlayacak benzeri bir yöntemle genel ve eşit oy verme yoluyla yapılacak ve belirli aralıklarla tekrarlanacak dürüst seçimlerle belirlenir.

MADDE 22

Herkesin, toplumun bir üyesi olarak, sosyal güvenliğe hakkı vardır. Ulusal çabalarla ve uluslararası işbirliği yoluyla ve her devletin örgütlenmesine ve kaynaklarına göre, herkes onur ve kişiliğinin serbestçe gelişim için gerekli olan ekonomik, sosyal ve kültürel haklarının gerçekleştirilmesi hakkına sahiptir.

MADDE 23

1. Herkesin çalışma, işini serbestçe seçme, adaletli ve elverişli koşullarda çalışma ve işsizliğe karşı korunma hakkı vardır.
2. Herkesin, herhangi bir ayırım gözetmeksizin, eşit iş için eşit ücrete hakkı vardır.
3. Herkesin kendisi ve ailesi için insan onuruna yaraşır ve gerekirse her türlü sosyal koruma önlemleriyle desteklenmiş bir yaşam sağlayacak adil ve elverişli bir ücrete hakkı vardır.
4. Herkesin çıkarını korumak için sendika kurma veya sendikaya üye olma hakkı vardır.

MADDE 24

Herkesin dinlenmeye, eğlenmeye, özellikle çalışma süresinin makul ölçüde sınırlandırılmasına ve belirli dönemlerde ücretli izne çıkmaya hakkı vardır.

MADDE 25

1. Herkesin kendisinin ve ailesinin sağlık ve refahı için beslenme, giyim, konut ve tıbbi bakım hakkı vardır. Herkes, işsizlik, hastalık, sakatlık,

dulluk, yaşlılık ve kendi iradesi dışındaki koşullardan doğan geçim sıkıntısı durumunda güvenlik hakkına sahiptir.

2. Anaların ve çocukların özel bakım ve yardım görme hakları vardır. Bütün çocuklar, evlilik içi veya evlilik dışı doğmuş olsunlar, aynı sosyal güvenceden yararlanırlar.

MADDE 26

1. Herkes eğitim hakkına sahiptir. Eğitim, en azından ilk ve temel eğitim aşamasında parasızdır. İlköğretim zorunludur. Teknik ve mesleki eğitim herkese açıktır. Yüksek öğretim, yeteneklerine göre herkese tam bir eşitlikle açık olmalıdır.

2. Eğitim insan kişiliğini tam geliştirmeye ve insan haklarıyla temel özgürlüklere saygıyı güçlendirmeye yönelik olmalıdır. Eğitim, bütün uluslar, ırklar ve dinsel topluluklar arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu özendirilmeli ve Birleşmiş Milletlerin barışı koruma yolundaki çalışmalarını geliştirmelidir.

3. Çocuklara verilecek eğitimin türünü seçmek, öncelikle ana ve babanın hakkıdır.

MADDE 27

1. Herkes toplumun kültürel yaşamına serbestçe katılma, güzel sanatlardan yararlanma, bilimsel gelişmeye katılma ve bundan yararlanma hakkına sahiptir.
2. Herkesin yaratıcısı olduğu bilim, edebiyat ve sanat ürünlerinden doğan maddi ve manevi çıkarlarının korunmasına hakkı vardır.

MADDE 28

Herkesin bu Bildirgede öngörülen hak ve özgürlüklerin gerçekleşeceği bir toplumsal ve uluslararası düzene hakkı vardır.

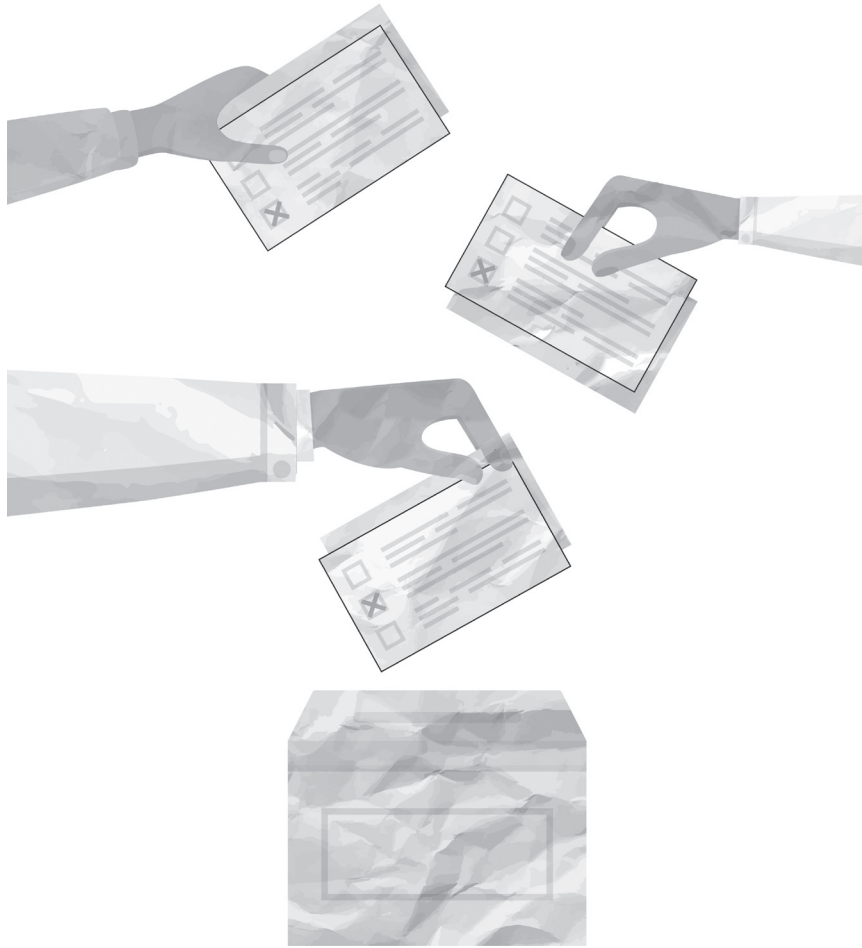
MADDE 29

1. Herkesin, kişiliğinin serbestçe ve tam gelişmesine olanak veren topluma karşı ödevleri vardır.

2. Herkes haklarını kullanırken ve özgürlüklerinden yararlanırken, başkalarının hak ve özgürlüklerinin tanınması ve bunlara saygı gösterilmesinin sağlanması ve demokratik bir toplumda genel ahlak ve kamu düzeniyle genel refahın gereklerinin karşılanması amacıyla yalnız yasayla belirlenmiş sınırlamalara bağlı olur.
3. Bu hak ve özgürlükler hiçbir koşulda Birleşmiş Milletlerin amaç ve ilkelerine aykırı olarak kullanılamaz.

MADDE 30

Bu bildirgenin hiçbir kuralı, herhangi bir devlet, topluluk veya kişiye, burada açıklanan hak ve özgürlüklerden herhangi birinin yok edilmesini amaçlayan bir girişimde veya eylemde bulunma hakkını verir biçimde yorumlanamaz.

KADINLARA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ (CEDAW)*

ÖNSÖZ

Bu Sözleşme'ye taraf olan Devletler;

Birleşmiş Milletler Yasasının temel insan haklarına, insan itibar ve kıymetine ve erkeklerle kadınların eşit haklara sahip olmaları gerektiğine inancı tekrar onayladığını *kaydederek,*

İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nin, insanlara karşı ayrımcılığın kabul edilemezliği prensibini doğruladığını. tüm insanların özgür doğduğunu, eşit itibar ve haklara sahip olduklarını, bu Beyanname'de böylece öne sürülen tüm haklar ve hürriyetlerin cinsiyete davalı olanlar dahil hiçbir ayrıma tabi kılınmaksızın herkes tarafından kullanılabileceğini beyan ettiğini *kaydederek,*

İnsan Hakları Sözleşmelerine Taraf Devletlerin, kadınlar ve erkeklerin tüm ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve siyasi haklardan eşit olarak yararlanmalarını temin yükümlülüğü bulunduğunu *vurgulayarak,*

Birleşmiş Milletler ve ona bağlı uzman kuruluşların nezaretinde kabul edilmiş ve

erkeklerle kadınların eşitliğini sağlamaya çalışan uluslararası sözleşmeleri *göz önünde tutarak,*

Ayrıca Birleşmiş Milletler ve ona bağlı uzman kuruluşlarının kabul ettiği erkek ve kadın haklarının eşitliğini sağlamayı amaçlayan kararları, beyanları ve tavsiyeleri de *dikkate alarak,*

Ancak bu çeşitli belgelere rağmen kadınlara karşı ayrımcılığın halen devam etmekte olduğundan *endişe duyarak,*

Kadınlara karşı ayrımcılığın, hak eşitliği ve insan şeref ve haysiyetine saygı ilkelerini ihlal ettiğini, kadınların erkeklerle eşit olarak ülkelerinin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel hayatlarına katılmalarını engellediğini, toplumun ve ailenin refahının artmasına engel teşkil ettiğini ve kadınların ülkeleri ve insanlık hizmetinde kullanabilecekleri olanakları geliştirmelerini *zorlaştıracığını kaydederek,*

Yoksulluk hallerinde kadınların yiyecek, sağlık, eğitim, öğretim, iş bulma ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması bakımından en az imkana sahip olduklarından *endişe duyarak,*

* Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1979'da kabul edilmiş, 1981'de sözleşme biçimini almış, Türkiye Hükümeti ise bu sözleşmeye 1985 yılında imza atmıştır. 2013 yılı itibarıyla sözleşmeyi dünya çapında 187 ülke kabul etmiştir. Bu metin UNICEF'in çevirisidir (http://www.unicef.org/turkey/cedaw/_gi18.html).

Hakkaniyet ve adalete dayalı yeni uluslararası ekonomik düzenin kurulmasının, kadınlarla erkekler arasındaki eşitliği sağlamak için önemli bir aşama teşkil edeceğine *inanarak*,

Güney Afrika'daki ırk ayrımının, ırkçılığın her şeklinin, sömürgeciliğin, yeni sömürgeciliğin, saldırganlığın, yabancı devlet işgal ve hakimiyetinin ve ülkelerin iç işlerine müdahale etmenin ortadan kaldırılmasının, erkekler ile kadınların eşit haklardan yararlanmaları için gerekli olduğunu *önemle belirterek*,

Uluslararası barış ve güvenliğin kuvvetlendirilmesinin, uluslararası gerilimin azaltılmasının, sosyal ve ekonomik sistemlerine bakılmaksızın bütün ülkeler arasında karşılıklı işbirliğinin, genel ve tam silahsızlanmanın ve özellikle sıkı ve etkili bir uluslararası denetim altında nükleer silahsızlanmanın, ülkeler arasındaki ilişkilerde, adalet, eşitlik ve karşılıklı menfaat ilkelerinin doğruluğunun, yabancı ve sömürge yönetimi veya yabancı işgali altında bulunan yerlerdeki halkların kendi kaderlerini tayin ve bağımsızlık elde etme hakları kadar ulusal hükümler ve toprak bütünlüklerine saygının gerçekleşmesinin, sosyal gelişme ve kalkınmaya ve bunun bir sonucu olarak da erkeklerle kadınlar arasında tam bir eşitliğin elde edilmesine katkıda bulunacağını *doğrularak*,

Bir ülkenin tam ve eksiksiz kalkınmasının, dünyada refahın ve barışın elde edilmesinin, kadınların erkeklerle eşit şartlarda, her alanda azami katkılarının gereğine *inanarak*,

Kadınların ailenin refahına ve toplumun kalkınmasına yaptıkları büyük katkıların

henüz tam olarak anlaşılmadığının, anneliğin sosyal önemi ve ana ve babanın aile içinde ve çocukların büyütülmesindeki rollerini göz önünde bulundurarak ve kadınların neslin üremesindeki önemli rolünün aile içinde ayrıma neden olmaması gerektiğinin, nitekim çocukların yetiştirilmesinde kadın ve erkek ile toplumun tamamının sorumluluğu paylaşımları gerektiğinin *bilincinde olarak*,

Erkeklerle kadınlar arasında tam bir eşitliğin gerçekleşmesi için kadınlar ile erkeklerin toplumdaki geleneksel rollerinde bir değişiklik ihtiyacı bulunduğunun *farkında* olarak,

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi'nde yer alan ilkeleri uygulamaya ve bu amaçla bu tür ayrımcılığın her şekli ve oluşumunun ortadan kaldırılması için gerekli önlemleri almaya *kararlı* olarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

BÖLÜM 1

MADDE 1

İşbu Sözleşme'ye göre "kadınlara karşı ayırım" deyimi kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer alanlardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama anlamına gelecektir.

MADDE 2

Taraf Devletler, kadınlara karşı her türlü ayrımı kınar, tüm uygun yollardan yararlanarak ve gecikmeksizin kadınlara karşı ayrımı ortadan kaldıracı bir politika izlemeyi kabul eder ve bu amaçla aşağıdaki hususları taahhüt ederler:

- a) Kadın ile erkek eşitliği ilkesini kendi anayasalarına ve diğer ilgili yasalara henüz girmemişse dahil etmeyi ve yasalar ile ve diğer uygun yollarla bu ilkenin uygulanmasını sağlamayı;
- b) Kadınlara karşı her türlü ayrımı yasaklayan ve gerekli yerlerde yaptırımları da içeren yasal ve diğer uygun önlemleri kabul etmeyi;
- c) Kadın haklarının erkeklerle eşit temelde himayesini, yetkili ulusal mahkemeler ve diğer kuruluşlarla kadının her tür ayrımcılığa karşı etkin bir şekilde korunmasını sağlamayı;
- d) Kadınlara karşı herhangi bir ayrımcı hareket yapılmasından veya uygulanmasından kaçınmayı ve kamu yetkilileri ile kuruluşlarının bu yükümlülüğe uyumlu olarak hareket etmelerini sağlamayı;
- e) Herhangi bir kişi veya kuruluşun kadınlara karşı ayırım yapma girişimini önlemek için bütün uygun önlemleri almayı;
- f) Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturulan mevcut yasa, yönetmelik, adet ve uygulamaları değiştirmek veya feshetmek için yasal düzenlemeler de dahil gerekli bütün uygun önlemleri almayı;
- g) Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan bütün ulusal cezai hükümleri yürürlükten kaldırmayı.

MADDE 3

Taraf Devletler kadının tam gelişmesini ve ilerlemesini sağlamak için, özellikle politik, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlar başta olmak üzere bütün alanlarda, erkeklerle eşit

olarak insan hakları ve temel özgürlüklerinden yararlanmalarını ve bu hakları kullanmalarını garanti etmek amacıyla yasal düzenleme dahil bütün uygun önlemleri alacaklardır.

MADDE 4

1. Kadın ve erkek eşitliğini fiilen sağlamak için Taraf Devletlerce alınacak geçici ve özel önlemler, işbu Sözleşmede belirtilen türden bir ayırım olarak düşünülmeyecek ve hiçbir şekilde eşitsizlik veya farklı standartların korunması sonucunu doğurmayacaktır. Fırsat ve uygulama eşitliği hedeflerine ulaşıldığı zaman bu önlemlere son verilecektir.
2. Anneliğin korunması amacıyla işbu Sözleşme'de belirtilenler dahil, Taraf Devletlerce alınacak özel önlemler, ayrımcı olarak nitelendirilmeyecektir.

MADDE 5

Taraf Devletler aşağıdaki bütün uygun önlemleri alacaklardır:

- a) Her iki cinsten birinin aşağılığı veya üstünlüğü fikrine veya kadın ile erkeğin kalıplaşmış rollerine dayalı ön yargıların, geleneksel ve diğer bütün uygulamaların ortadan kaldırılmasını sağlamak amacıyla kadın ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarını değiştirmek;
- b) Anneliğin sosyal bir görev olarak anlaşılmasını ve çocukların yetiştirilmesi ve gelişiminde kadın ve erkeğin ortak sorumluluğunun tanınmasını öngören ve her durumda çocukların çıkarlarını her şeyden önce gözetilen anlayışa dayanan bir aile eğitimini sağlamak.

MADDE 6

Taraf Devletler, kadın ticareti ve fahişeliğin istismarının her şekliyle önlenmesi için yasama dahil gerekli bütün önlemleri alacaklardır.

BÖLÜM 2

MADDE 7

Taraf Devletler, ülkenin politika ve kamu hayatında, kadınlara karşı ayrımı önlemek için tüm önlemleri alacaklar ve özellikle kadınlara erkeklerle eşit şartlarla aşağıdaki hakları sağlayacaklardır:

- a) Bütün seçimlerde ve halk oylamalarında oy kullanmak ve halk tarafından seçilen organlara seçilebilmek;
- b) Hükümet politikasının hazırlanmasına ve uygulanmasına katılmak, kamu görevinde bulunabilmek ve hükümetin her kademesinde kamu görevleri ifa etmek;
- c) Ülkenin kamu ve politik hayatı ile ilgili hükümet dışı kuruluşlara ve derneklere katılmak.

MADDE 8

Taraf Devletler, kadınlara, erkeklerle eşit şartlarda ve hiçbir ayrım gözetmeksizin, hükümetlerini uluslararası düzeyde temsil etmek ve uluslararası kuruluşların faaliyetlerine katılmak fırsatını sağlamak için gerekli bütün önlemleri alacaklardır.

MADDE 9

1. Taraf Devletler, tabiiyetin kazanılmasında, değiştirilmesinde veya muhafazasında kadınlara erkekler ile eşit haklar tanıyacaklar ve özellikle bir yabancıyla evlenmenin veya evlilik sırasında kocanın tabiiyetini değiştirmesinin, kadının da otomatik olarak tabiiyet değiştirmesine, tabiiyetsiz kalmasına veya kocanın tabiiyetini zorla almasına yol açmamasını sağlayacaklardır.
2. Taraf Devletler, çocukların tabiiyeti konusunda kadınlara erkeklerle eşit haklar sağlayacaklardır.

BÖLÜM 3

MADDE 10

Taraf Devletler özellikle arasındaki konularda kadın-erkek eşitliği esasına dayanarak eğitimde erkeklerle eşit hakka sahip olmalarını sağlamak için kadınlara karşı ayrımı önleyen bütün uygun önlemleri alacaklardır:

- a) Meslek ve sanat yönlendirilmesinde kırsal ve kentsel alanlarda bütün dallardaki eğitim kurumlarına girişte ve diploma almada okul öncesi, genel, teknik, mesleki ve yüksek teknik eğitimde ve her çeşit meslekte eğitimde eşit şartların sağlanması;
- b) Kadınların erkeklerle aynı ders programlarından yararlanmaları, aynı sınavlara katılmaları, aynı seviyedeki niteliklere sahip eğitim görevlilerine, okul, bina ve malzemesine sahip olmaları;

- c) Kadın ve erkeğin rolleriyle ilgili kalıplaşmış kavramların eğitimin her şeklinden ve kademesinden kaldırılması ve bu amaca ulaşılması için karma eğitimin ve diğer eğitim şekillerinin teşvik edilmesi, özellikle ders kitaplarının ve okul programlarının yeniden gözden geçirilmesi ve eğitim metotlarının bu amaca göre düzenlenmesi;
- d) Burs ve diğer eğitim yardımlarından faydalanmaları için kadınlara erkeklerle eşit fırsatların tanınması;
- e) Özellikle kadın ve erkekler arasında mevcut eğitim açığını en kısa zamanda kapatmaya yönelik olarak, yetişkin ve fonksiyonel okuma-yazma programları dahil, sürekli eğitim programlarına katılabilmeleri için erkeklerle eşit fırsatların verilmesi;
- f) Kız öğrencilerin okuldan ayrılma oranlarının düşürülmesi ve okuldan erken ayrılan kız çocukları ve kadınlar için eğitim programları düzenlenmesi.;
- g) Spor ve beden eğitimi faaliyetlerine aktif olarak katılmaları için erkeklerle eşit fırsatlar tanınması;
- h) Kadınların, ailelerin sağlık ve refahını sağlamaya yardım edecek, aile planlaması bilgisi dahil, özel eğitici bilgiyi sağlamaları.

MADDE 11

1. Taraf Devletler, istihdam alanında kadınlara karşı ayrımı önlemek ve kadın-erkek eşitliği esasına dayanarak eşit haklar sağlamak için özellikle aşağıda belirtilen konularda bütün uygun önlemleri alacaklardır:

- a) Bütün insanların vazgeçilmez hakkı olan çalışma hakkı;
- b) İstihdam konularında eşit seçim kriterlerinin uygulanması da dahil. erkeklerle eşit istihdam imkanlarına sahip olma hakkı;

- c) Serbest olarak meslek ve iş seçme hakkı, terfi, iş güvenliği, hizmetin tüm şartları ve avantajlarından faydalanma hakkı, çıraklık ileri mesleki eğitim ve bilgi yenileme eğitimi dahil, mesleki eğitim ve sürekli eğitim görme hakkı;
- d) Sosyal yardımlar dahil eşit ücret hakkı, eşdeğerdeki işte eşit muamele ve işin cinsinin değerlendirilmesinde eşit muamele görme hakkı;
- e) Ücretli izinle birlikte, özellikle emeklilik, işsizlik hastalık, sakatlık, yaşlılık ve diğer çalışamama hallerinde sosyal güvenlik hakkı;
- f) Güvenli şartlar içinde çalışma hakkı ve sağlığın ve bu arada doğurganlığın korunması hakkı.

2. Evlilik ve analık sebebiyle kadınlara karşı olan ayrımı önlemek ve etkin çalışma hakkını sağlamak amacıyla, Taraf Devletler uygun önlemleri alacaklardır:

- a) Hamilelik ve analık izni sebebiyle veya evliliğe bağlı olarak işten çıkarma ayrımını yasaklamak, bu ayrımı yapanları cezalandırmak;
- b) Önceki iş, kıdem ve sosyal haklar kaybedilmeksizin, ücretli olarak aralık izni veya benzeri sosyal içerikli tazminatlar vermek;
- c) Özellikle çocuk bakımevleri ağının tesisi ve geliştirilmesi yoluyla anne ve babanın aile yükümlülüklerini; görev sorumlulukları ve kamu hayatına katılma ile birleştirmeyi mümkün kılan destekleyici sosyal hizmetlerin sağlanmasını teşvik etmek;
- d) Hamilelik süresince zararlı olduğu kanıtlanan işlerde kadınlara özel koruma sağlamak.
3. Bu maddede yer alan konulara ilişkin koruyucu yasalar bilimsel ve teknik bilgi ışığı altında periyodik olarak yeniden gözden geçirilecek ve gerekirse değiştirilecek, kaldırılacak veya uzatılacaktır.

MADDE 12

1. Taraf Devletler, aile planlaması dahil sağlık bakım hizmetlerinden kadın ve erkeğin eşit olarak yararlanması için, sağlık alanında kadınlara karşı ayırımı ortadan kaldırarak bütün önlemleri alacaklardır.

2. Bu maddenin 1. paragrafında öngörülen hükümler saklı kalmak kaydıyla Taraf Devletler kadına hamilelik, lohusalık ve doğum sonrası dönemde gerekli hizmetleri sağlayacaklar, hamilelik ve emzirme sırasında yeterli beslenme ile birlikte, gerektiğinde ücretsiz hizmet vereceklerdir.

MADDE 13

Taraf Devletler, kadınlara karşı ekonomik ve sosyal hayatın diğer alanlarında erkeklerle kadınların eşit olarak haklardan yararlanabilmelerini sağlayarak kadınlara karşı ayrımcılığın önlenmesi için gerekli ve özellikle aşağıdaki önlemleri alacaklardır:

- a) Aile zammı hakkı
- b) Banka kredisi, ipotek ve diğer mali kredileri elde etme hakları;
- c) Eğlence, spor ve kültürel hayatın bütün yönlerine katılma hakları.

MADDE 14

1. Taraf Devletler, kırsal kesim kadınlarının, karşılaştıkları özel sorunları ve ekonominin parasal olmayan sektöründeki çalışmaları dahil ailelerinin ekonomik bakımdan ayakta kalması için oynadıkları belirgin rolü göz önünde tutacak ve işbu Sözleşme hükümlerinin kırsal kesimdeki kadınlara uygulanmasını sağlamak için gerekli bütün önlemleri alacaklardır.

2. Taraf Devletler, kadın ve erkeklerin eşitliği prensibine dayanarak, kırsal kalkınmaya katılmalarını ve bundan yararlanmalarını

sağlamak için kırsal kesimdeki kadınlara karşı ayırımı ortadan kaldıran tüm uygun önlemleri alacaklar ve özellikle kırsal kesim kadınlarına aşağıdaki hakları sağlayacaklardır:

- a) Her seviyedeki kalkınma planlarının görüşme ve uygulanmasına katılmak;
- b) Aile planlaması konusunda bilgi, danışma ve hizmetler de dahil olmak üzere yeterli sağlık hizmetlerinden faydalanmak;
- c) Sosyal güvenlik programlarından doğrudan yararlanmak;
- d) Teknik yeteneklerini geliştirmek amacıyla tüm toplumsal ve yaygın hizmetler ile birlikte fonksiyonel okur-yazarlık dahil, resmi ve gayri resmi eğitim ile öğretimin her türünden yararlanmak;
- e) Ekonomik fırsatlardan kendi işinde çalışma veya tam istihdam yoluyla eşit olarak yararlanmak amacıyla kendi kendine yardım grupları ve kooperatifler oluşturmak;
- f) Bütün toplumsal faaliyetlere katılmak;
- g) Toprak ve tarım reformunda ve bunun yanı sıra yeniden iskan projelerinde eşit muamele ve tarımsal kredi ve borçlanma, pazarlama kolaylıkları ile uygun teknolojiye yararlanmak;
- h) Özellikle konut, sağlık, elektrik ve su temini, ulaştırma ve haberleşme konularında yeterli yaşam standartlarından yararlanma haklarını sağlamak.

BÖLÜM 4**MADDE 15**

1. Taraf Devletler kadınlara kanun önünde erkeklerle eşit haklar tanıyacaklardır.

2. Taraf Devletler medeni haklar bakımından kadınlara erkeklerinkine benzer hukuki ehliyet ve bu ehliyeti kullanmak için eşit

fırsatlar tanıyacaklardır. Özellikle, kadınlara akit yapmada ve mülk idaresinde eşit haklar verecekler ve Mahkemelerde davaların her aşamasında eşit muamele edeceklerdir.

3. Taraf Devletler, kadınların hukuki ehliyetlerini kısıtlamaya yönelik hukuki sonuç doğuran her çeşit sözleşmenin ve diğer özel muamelelerin tamamının geçersiz olduğunu kabul ederler.

4. Taraf Devletler, kadın ve erkeğe hukuki olarak seyahat hakkı ile ikametgah seçme ve yerleşmede eşit yasal hak tanıyacaklardır.

MADDE 16

1. Taraf Devletler kadınlara karşı evlilik ve aile ilişkileri konusunda ayrımı önlemek için gerekli bütün önlemleri alacaklar ve özellikle kadın-erkek eşitliği ilkesine dayanarak kadınlara aşağıdaki hakları sağlayacaklardır:

- a) Evlenmede erkeklerle eşit hak;
- b. Özgür olarak eş seçme ve serbest ve tam rıza ile evlenme hakkı;
- c) Evlilik süresince ve evliliğin son bulmasında ayrı hak ve sorumluluklar;
- d) Medeni durumlarına bakılmaksızın, çocuklarla ilgili konularda ana ve babanın eşit hak ve sorumlulukları tanınacak, ancak her durumda çocukların çıkarları en ön planda gözetilecektir;
- e) Çocuk sayısına ve çocukların ne zaman dünyaya geleceklerine serbestçe ve sorumlulukla karar vermede ve bu hakları kullanabilmeleri için bilgi, eğitim ve diğer vasıtalarla yararlanmada eşit haklar;
- f) Her durumda çocukların çıkan en üst düzeyde tutularak ulusal yasalarda mevcut veli, vasi, kayyum olma ve evlat edinme veya benzeri müesseselerde eşit hak ve sorumluluklar;
- g) Aile adı, meslek ve iş seçimi dahil her iki eş

(kadın-erkek) için, eşit kişisel haklar;

h) Ücret karşılığı olmaksızın veya bir bedel mukabilinde malın mülkiyeti, kazanımı, işletmesi, idaresi, yararlanılması ve elden çıkarılmasında her iki eş de eşit haklar.

2. Çocuğun erken yaşta nişanlanması veya evlenmesi hiçbir şekilde yasal sayılmayacak ve evlenme asgari yaşının belirlenmesi ve evlenmelerin resmi sicile kaydının mecburi olması için, yasama dahil gerekli tüm önlemler alınacaktır.

BÖLÜM 5

MADDE 17

1. İşbu Sözleşme'nin uygulanmasındaki gelişmeleri gözden geçirmek amacıyla, Sözleşme yürürlüğe girdiği zaman 18, Sözleşme'ye taraf 35 devletin onayı veya katılmasını takiben, işbu Sözleşme'nin kapsadığı konularda yüksek itibar ve ehliyete sahip 23 uzmandan oluşan, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi (Bundan böyle Komite diye anılacaktır.) kurulacaktır. Uzmanlar, Taraf Devletlerce kendi vatandaşları arasından seçilecek ve kendi şahısları namına hareket edecekler, seçimlerde dengeli coğrafi dağılım ve belli başlı hukuki sistemlerle birlikte farklı uygarlıkların temsili de göz önüne alınacaktır.

2. Komite üyeleri Taraf Devletlerin aday listesinden gizli oy ile seçilecektir. Her Taraf Devlet kendi vatandaşlarından bir kişiyi aday gösterebilecektir.

3. İlk seçim işbu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden altı ay sonra yapılacaktır. BM Genel Sekreteri seçimlerden en az üç ay önce Taraf Devletlere adaylarını iki ay içinde bildirmelerini isteyen bir mektup gönderecektir. Genel

Sekreter, aday gösteren taraf Devletleri de belirlemek suretiyle, adayların listesini alfabetik sıraya göre hazırlayacak ve Taraf Devletlere gönderecektir.

4. Komite üyelerinin seçimi. BM Genel Merkezinde. Genel Sekreter tarafından çağrılmış Taraf Devletler toplantısında yapılacaktır. Taraf Devletlerin üçte ikisinin yetersayı oluşturacağı toplantıda en fazla oy veren toplantıda hazır bulunan ve oy veren Taraf Devletler temsilcilerinin salt çoğunluğunun oylarını alan adaylar Komiteye seçileceklerdir.

5. Komite üyeleri 4 yıllık bir dönem için seçileceklerdir. Bununla beraber, ilk seçimde seçilen dokuz üyenin süresi ikinci yılın sonunda bitecek. dokuz üyenin isimleri ilk seçimden hemen sonra Komite Başkanı tarafından kura ile tespit edilecektir.

6. Komitenin 5 ilave üyesinin seçimi 35 inci onay veya katılmayı takiben bu maddenin 2, 3 ve 4'üncü paragrafları hükümlerine göre yapılacaktır. Bu şekilde seçilen iki yedek üyenin görev süresi iki yılın sonunda sona erecek ve bu iki üyenin ismi Komite Başkanı tarafından kura ile tespit edilecektir.

7. Boş yerlerin doldurulması için uzmanın Komite'deki görev süresi sona eren Taraf Devlet kendi vatandaşları arasından Komitenin onayına bağlı olmak üzere başka bir uzmanı atar.

8. Komite üyeleri BM Genel Kurulunun onayı ile ve Genel Kurulun Komitenin sorumlusunun önemini göz önünde tutarak kararlaştıracağı şartlar ve hükümlerle Birleşmiş Milletlerden ücret alacaklardır.

9. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, işbu Sözleşme uyarınca komitenin görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için gerekli personel ve kolaylıkları sağlayacaktır.

MADDE 18

1. Taraf Devletler, işbu Sözleşme hükümlerine etkinlik kazandırmak ve kaydedilen ilerlemeleri belirtmek amacıyla aldıkları yasal, adli, idari ve diğer önlemler hakkındaki bir raporu:

a) Sözleşme'nin, ilgili devlet bakımından yürürlüğe girmesini takiben bir yıl içinde;

b) Bilahare, her dört yılda bir ve ileride de Komitenin talep ettiği zamanlarda, Komite tarafından incelenmek üzere, BM Genel Sekreterine sunmayı taahhüt ederler.

2. Raporlarda, işbu Sözleşme yükümlülüklerinin gerçekleştirilmesini etkileyen unsurlar ve güçlükler belirebilir.

MADDE 19

1. Komite kendi usul kurallarını saptayacaktır.

2. Komite, görevlilerini 2 yıllık bir süre için seçecektir.

MADDE 20

1. Komite işbu Sözleşme'nin 18'inci maddesi uyarınca sunulan raporları incelemek üzere normal olarak yılda iki kere ve azami üç hafta süre için toplanacaktır.

2. Komite toplantıları Birleşmiş Milletler Merkezinde veya Komite tarafından uygun bulunan herhangi bir yerde yapılacaktır.

MADDE 21

1. Komite, Ekonomik ve Sosyal Konsey aracılığıyla faaliyetleri hakkında BM Genel Kuruluna yıllık raporlar sunacak ve Taraf Devletlerden sağlanan bilgiler ve raporların incelenmesine dayanarak tekliflerde ve genel tavsiyelerde bulunabilecektir. Bu teklif ve genel tavsiyeler, Taraf Devletlerin olabilecek yorumlarıyla birlikte Komite raporuna dahil edilecektir.

2. Genel Sekreter Komite raporlarını Kadının Statüsü Komisyonu'nun bilgisine sunacaktır.

MADDE 22

Uzman kuruluşlar, faaliyet alanlarına giren işbu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasının görüşülmesi sırasında temsil edilme hakkına sahip olacaklardır. Komite, uzman kuruluşları Sözleşme'nin uygulanması hususunda, faaliyet alanlarına giren konularda raporlar sunmaya davet edebilir.

BÖLÜM 6

MADDE 23

İşbu Sözleşme'deki hiçbir husus kadın ve erkek eşitliğinin gerçekleşmesinde daha etkin olan:

- a) Taraf Devletin yasasındaki veya
- b) devlet için yürürlükte olan herhangi

bir Uluslararası Sözleşme, antlaşma veya anlaşmadaki hükümleri etkilemeyecektir.

MADDE 24

Taraf Devletler işbu Sözleşme ile tanınan hakların tam olarak gerçekleştirilmesi için ulusal seviyede gerekli bütün önlemleri almayı taahhüt ederler.

MADDE 25

1. İşbu Sözleşme bütün Devletlerin imzasına açık olacaktır.
2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri işbu Sözleşme'nin depozitörü olarak tayin edilmiştir.
3. İşbu Sözleşme onaya bağlıdır. Onay belgeleri BM Genel Sekreterine tevdi edecektir.
4. İşbu Sözleşme bütün Devletlerin katılmasına açıktır. Katılma belgesinin BM Genel Sekreterine tevdi edilmesiyle katılma gerçekleşecektir.

MADDE 26

1. İşbu Sözleşmenin tadili teklifi Taraf Devletlerden biri tarafından herhangi bir zamanda Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine hitaben yazılı bir başvuru ile yapılabilir.
2. BM Genel Kurulu gerekli gördüğü takdirde böyle bir teklifle ilgili olarak yapılacak işlem hakkında karar verecektir.

MADDE 27

1. İşbu Sözleşme 20'nci Onaylama veya katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi edilmesini takip eden 30 uncu gün yürürlüğe girecektir.
2. 20'nci onay veya katılma belgesinin tevdüünden sonra, işbu Sözleşme'yi onaylayan veya katılan her devlet için Sözleşme, kendi onay veya katılma belgesinin tevdüünden sonraki 30'uncu gün yürürlüğe girecektir.

MADDE 28

1. BM Genel Sekreteri, onaylama veya katılma sırasında yapılan çekincelerin metinlerini alacak ve bütün Taraf Devletlere dağıtacaktır.
2. İşbu Sözleşme'nin hedef ve amacına uymayan hiçbir çekiinceye müsaade edilmeyecektir.
3. Çekinceler, BM Genel Sekreterine hitaben herhangi bir zamanda yapılacak ihbar ile geri alınabilir. Genel Sekreter bu ihbardan bütün Devletleri haberdar edecektir. Böyle bir ihbar alındığı tarihte geçerli olacaktır.

MADDE 29

1. İki veya daha fazla Taraf Devlet arasında işbu Sözleşme'nin yorum veya uygulanmasından doğan ve müzakere ile çözümlenemeyen herhangi bir uyuşmazlık, birinin talebi ile hakem kuruluna götürülecektir. Taraflar tahkimname talebinden itibaren 6 ay içinde hakem kurulunun

teşekkül tarzında anlaşmazlırsa, taraflardan herhangi biri uyuşmazlığı Uluslararası Adalet Divanına, Divan Statüsü uyarınca götürebilir.

2. Taraf Devletlerden her biri işbu Sözleşme'nin imzalanması veya onayı sırasında veya katılma sırasında, kendisini bu maddenin birinci paragrafı ile bağlı saymadığını beyan edebilir. Diğer Taraf Devletler, böyle bir çekince koymuş olan Taraf Devlet karşısında aynı paragrafla bağlı olmayacaktır.

3. Bu maddenin 2'nci Paragrafına göre çekince koyan her Taraf Devlet, BM Genel Sekreterine ihbarda bulunarak her zaman çekincesini geri alabilir.

MADDE 30

Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinlerinin eşit derecede geçerli olduğu, işbu sözleşme Birleşmiş Milletler Genel Sekreterince muhafaza edilecektir.

Yukarıdaki hususları tasdiklen, imzaları aşağıda bulunan yetkili temsilciler işbu Sözleşme'yi imzalamışlardır.

ÖNEMLİ NOT: Devletlerin imzaladığı uluslararası sözleşmeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 90. maddesi uyarınca ulusal yasaların üstündedir ve bunlara uyulması zorunludur. Ulusal yasaların üstünde oldukları için bu sözleşmelere "Uluslarüstü Sözleşmeler" de denir.

KADINLARA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ KOMİTESİ'NE YASAL BAŞVURU İÇİN PROTOKOL*

Sözleşmeye taraf devletler,

Birleşmiş Milletler Şartı'nın temel insan haklarına, insanlık onuru ve insan değeri ile erkeklerin ve kadınların haklar bakımından eşitliğine olan inancını yeniden teyit ettiğini kaydederek,

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin bütün insanların onur ve hakları bakımından eşit ve hür doğduklarını ve herkesin bu Bildirgede yer alan hak ve özgürlüklere, cinsiyete dayanan ayırım dahil olmak üzere, hiçbir ayırma tabi tutulmaksızın sahip olduklarını ilan etmiş olduğunu kaydederek,

Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmeleri ve insan haklarına ilişkin diğer uluslararası belgelerin cinsiyete dayalı ayrımcılığı yasakladığını hatırlayarak,

Taraf devletlerin Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesinde (Sözleşme) kadınlara karşı ayrımcılığın her biçimini kınayarak, her türlü vasıta ve gecikmeksizin kadınlara karşı ayrımcılığın önlenmesi politikası izlemeyi kabul ettiklerini de akılda tutarak,

Kadınların tüm insan haklarından ve temel özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanması ve bu hak ve özgürlüklerin ihlalini önlemek için etkili önlemler alma kararlılıklarını yeniden teyit ederek,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

MADDE 1

Bu Protokol'e taraf devlet (taraf devlet) Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi'nin (Komite) 2. maddeye göre yapılacak başvuruları kabul ve inceleme yetkisini tanır.

MADDE 2

Başvurular, taraf devletin yargılama yetkisi altında bulunan bireyler veya bireylerden oluşan gruplar tarafından ya da onlar adına, Sözleşmede yer alan hakların ihlal edildiği iddia edilerek yapılabilir. Başvurunun bireyler veya bireylerden oluşan gruplar adına yapıldığı durumlarda, birey veya bireylerden oluşan grupların rızası alınmış olmalıdır. Birey veya bireylerden oluşan gruplar adına yapılan başvurularda, ilgililerin rızalarının alınmamış olması durumunda başvuruda bulunanın bu eyleminin gerekçelerini açıklayabilir ve savunabilir olması gerekir.

* Bu belge, aynı zamanda "İhtiyari Protokol" olarak da anılmaktadır. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) tarafından tercüme edilen metne dayanmaktadır.

MADDE 3

Tüm başvurular kimin tarafından yapıldığı belirlenebilecek şekilde ve yazılı olarak yapılacaktır. Komite, Sözleşmeye taraf olup da bu Protokol'e taraf olmayan bir devleti ilgilendiren başvuruları kabul etmeyecektir.

MADDE 4

1. Komite, iç hukuk yollarının makul olmayan sürede uzadığı ve etkili sonuç verme ihtimalinin olmadığı durumlar dışında, iç hukuk yolları tüketilmeden yapılan başvuruları değerlendirmez.
2. Komite aşağıdaki hallerde başvurunun kabul edilemez olduğunu bildirir:
 - a) Aynı başvurunun, daha önce Komite tarafından veya başka bir uluslararası araştırma veya uzlaşma prosedürü çerçevesinde incelenmiş veya incelenmekte olması,
 - b) Başvurunun Sözleşme hükümlerine aykırı olması,
 - c) Başvurunun bariz biçimde doğru temellere dayandırılmamış veya yeterli dayanaktan yoksun olması,
 - d) Başvuruda bulunma hakkının kötüye kullanılması,
 - e) Başvuru konusu olan olguların bu Protokol'ün ilgili taraf devlet açısından yürürlüğe girmesinden önce (yürürlük tarihinden sonra da sürmekte olan olgular hariç) gerçekleştirilmiş olması.

MADDE 5

1. Başvurunun alınmasından sonra ve esasa ilişkin incelemenin sonuçlanmasından önce, Komite taraf devletten, iddiaya konu olan ihlalin mağdur ya da mağdurlarının telafisi imkânsız zararlar görmesini önlemek için gerekli ara önlemleri acilen almasını talep edebilir.

2. Bu maddenin 1. fıkrasındaki takdir yetkisinin Komite tarafından kullanılması başvurunun kabul edilebilirliği ya da esasına ilişkin karar verildiği anlamına gelmez.

MADDE 6

1. Başvurunun ilgili taraf devlete atıfta bulunmaksızın Komite tarafından kabul edilemez bulunması hali dışında ve birey ya da bireylerden oluşan grupların kimliklerinin söz konusu taraf devlete açıklanmasına rıza göstermeleri durumunda, Komite yapılan başvuruları gizlilikle ilgili taraf devletin dikkatine sunar.
2. İlgili taraf devlet, tebliğ konusu olan başvuru hakkında açıklamaları ve beyanları, varsa almış olduğu düzeltici önlemleri altı ay içinde yazılı olarak Komite'ye bildirir.

MADDE 7

1. Protokol çerçevesinde yapılan başvurular, konuya ilişkin bilgilerin ilgili taraflara ulaştırılması kaydıyla, bireyler veya bireylerden oluşan gruplar tarafından veya onlar adına sağlanan bilgiler ile taraf devletin verdiği tüm bilgiler ışığında Komite tarafından incelenir.
2. Protokol uyarınca yapılacak başvuru incelemeleri kapalı oturumlarda yapılır.
3. Başvuru incelemesi sonrasında, Komite başvuruya ilişkin görüşleri ile birlikte varsa tavsiyelerini ilgili taraflara iletir.
4. Komite'nin görüş ve varsa tavsiyeleri ilgili taraf devlet tarafından değerlendirilir; konu hakkındaki bilgileri ve Komite'nin görüş ve tavsiyeleri doğrultusunda alınan tedbirleri içeren yazılı bir cevap altı ay içinde Komiteye sunulur.
5. Komite uygun görürse taraf devleti, Komitenin görüş ve tavsiyeleri doğrultusunda

alınan tedbirler hakkında—Sözleşme'nin 18. maddesi çerçevesinde hazırlanan raporlar da dahil olmak üzere—daha fazla bilgi sunmaya davet edebilir.

MADDE 8

1. Taraf devletin Sözleşme'de yer alan hakları ciddi ve sistematik biçimde ihlal ettiği yönünde güvenilir bir bilgi aldığında, Komite taraf devleti bu bilgiye ilişkin incelemede işbirliği yapmaya ve konuyla ilgili görüşlerini sunmaya davet eder.
2. Komiteye ilgili taraf devletçe sunulmuş olan her türlü görüşü ve Komitece sahip olunan diğer güvenilir bilgileri göz önünde bulundurarak Komite üyelerinden birini ya da birkaçını araştırma yapmak, acil rapor hazırlamakla görevlendirebilir. Gereken hallerde ve taraf devletin rızasıyla söz konusu araştırma ülkeye yapılacak bir ziyareti de içerebilir.
3. Araştırma bulgularının incelenmesinden sonra, Komite bu bulguları ve varsa görüş ve tavsiyelerini taraf devlete gönderir.
4. İlgili taraf devlet, Komite'nin gönderdiği bulgu, görüş ve tavsiyelerin alınmasından itibaren altı ay içinde kendi görüşlerini Komite'ye bildirir.
5. Araştırma gizlilikle ve her aşamada ilgili devletle işbirliği gözetilerek yürütülür.

MADDE 9

1. Komite, ilgili taraf devleti Protokol'ün 8. maddesi uyarınca yürütülen araştırmaya ilişkin olarak, alınan tedbirlerin ayrıntılarını Sözleşme'nin 18. maddesine göre hazırlanan rapora eklemeye davet edebilir.
2. Komite gerektiğinde 8. maddenin 4. bendinde

öngörülen altı aylık sürenin bitiminde, araştırmaya ilişkin olarak alınan tedbirler hakkında bilgi vermesi için taraf devlete çağrıda bulunabilir.

MADDE 10

1. Taraf devletler bu Protokol'ün imzası, onaylanması ya da Protokol'e katılma aşamalarında Komitenin 8. ve 9. maddeler ile düzenlenen yetkisini tanımadıklarını beyan edebilirler.
2. Bu maddenin 1. bendi uyarınca beyanda bulunan taraf devletler bu beyanlarını Genel Sekreter'e bildirimde bulunarak her zaman kaldırabilirler.

MADDE 11

Taraf devletler, yargılama yetkileri altında bulunan bireylerin bu Protokol uyarınca yaptıkları başvurularından ötürü yıldırma veya kötü muameleye maruz kalmamalarını sağlayacak önlemleri alırlar.

MADDE 12

Komite, Sözleşmenin 21. maddesi uyarınca hazırlayacağı yıllık rapora Protokol uyarınca gerçekleştirdiği faaliyetleri de ekler.

MADDE 13

Taraf devletler Sözleşme ve Protokol'ün tanıtımını ve yaygın bir şekilde bilinmesini sağlamayı, Komite görüş ve tavsiyeleri hakkında bilgi edinmeyi, özellikle taraf devleti doğrudan ilgilendiren konularda kolaylaştırmayı taahhüt ederler.

MADDE 14

Komite, Protokol'de düzenlenen işlevlerini yerine getirirken izleyeceği kendi usul kurallarını geliştirir.

MADDE 15

1. Bu Protokol, Sözleşme'yi imzalamış, onaylamış ve Sözleşme'ye katılmış devletlerin imzasına açıktır.
2. Bu Protokol, Sözleşme'yi onaylamış veya Sözleşme'ye katılmış devletlerin onayına tabidir. Onay belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği'ne tevdi edilir.
3. Bu Protokol, Sözleşmeyi onaylamış veya katılmış devletlerin katılımına açıktır.
4. Katılmalar, katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği'ne tevdi edilmesinden itibaren yürürlük kazanır.

MADDE 16

1. Bu Protokol 10 adet onay veya katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği'ne tevdi edilmesinden itibaren üç ay sonra yürürlüğe girer.
2. Onay veya katılma belgesinin tevdi edilmesinden sonra Protokolü onaylayan her

devlet için bu Protokol, devletin kendi onay veya katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği'ne tevdi edilmesinden itibaren üç ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 17

Bu Protokol'e çekince konulmasına izin verilemez.

MADDE 18

1. Bu Protokol'e taraf olan her devlet, Protokol'de değişiklik yapılması yolunda teklifte bulunabilir ve bunu Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine iletebilir. Genel Sekreter, değişiklik önerilerini bu Protokol'e taraf diğer devletlere iletir. Genel Sekreter taraf devletlerden, bu önerilerin incelenmesi ve oylanması amacıyla bir konferans düzenlenmesini destekleyip desteklemediklerini bildirmelerini isteyebilir. Taraf devletlerden en az üçte birinin böyle bir konferansın düzenlenmesini uygun görmeleri halinde, Genel Sekreter Birleşmiş Milletler gözetiminde bir konferans düzenler. Konferansa katılan ve oylamada bulunan taraf devletlerin oy çokluğuyla kabul edilen bir değişiklik, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun onayına sunulur.
2. Protokol'de yapılan değişiklikler, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından onaylandıktan ve bu Protokol'e taraf devletlerin üçte ikisi tarafından kendi anayasal usullerine uygun olarak kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.
3. Protokol'de yapılan değişiklikler yürürlüğe girdiğinde, değişiklikleri kabul eden devletleri bağlar, diğer taraf devletler bu Protokol'ün değişiklikten önceki hükümleriyle ve daha önce kabul ettikleri değişiklik hükümleriyle bağlı kalmaya devam ederler.

MADDE 19

1. Bir taraf devlet her zaman, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği'ne hitaben yazılı bir bildirim göndererek bu Protokol'den çıktığını bildirebilir. Çekilme bildirimi, bu bildirim Genel Sekreter tarafından alınmasından itibaren altı ay sonra yürürlüğe girer.

2. Protokolden çıkma, bildirim yürürlüğe girmesinden önce, bu Protokolün 2. maddesine göre yapılan başvuruların incelenmesini ve 8. madde kapsamındaki araştırmaların sürdürülmesini engellemez.

MADDE 20

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri aşağıdaki hususlarda tüm devletleri bilgilendirir:

a) Protokol uyarınca gerçekleştirilen imzalar, onaylar ve katılmalar,

b) Bu Protokol'ün ve değişikliklerinin 18. maddeye göre yürürlüğe girme tarihleri,
c) 19. maddeye göre Protokol'den çıkma bildirimlerini.

MADDE 21

1. Bu Protokol'ün eşit derece orijinal olan Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinleri Birleşmiş Milletler arşivinde saklanır.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri bu Protokol'ün onaylı örneğini Sözleşme'nin 25. maddesinde belirtilen devletlere iletir.

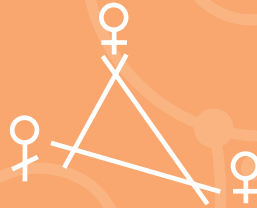

Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği (KİH-YÇ): KİH-YÇ Türkiye’de ve uluslararası düzeyde kadının insan haklarını, eşitliği ve ayrımcılığın ortadan kaldırılmasını savunan bağımsız bir kadın sivil toplum örgütüdür. 1993 yılında, Türkiye’de ve dünyada kadının insan haklarını geliştirmek amacı ile kurulmuştur. Adı 1993 yılında Viyana’da yapılan Dünya İnsan Hakları Konferansı’nda kadın haklarının insan hakları olarak tanımlanmasından esinlenilerek verilmiştir. KİH-YÇ, hem ulusal hem de uluslararası düzeylerde, kadınların demokratik, eşitlikçi ve barışçı bir toplum düzeninin kurulması ve korunması sürecine özgür bireyler ve eşit yurttaşlar olarak etkin ve yaygın katılımını desteklemektedir.

KADININ İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ SERİSİ

KATILIMCI KİTAPÇIKLARI

1. TANIŞMA VE KADININ İNSAN HAKLARI
2. ANAYASAL HAKLAR
3. MEDENİ HAKLAR
4. TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ
5. İLETİŞİM
6. KADINA YÖNELİK ŞİDDET
7. ŞİDDETE KARŞI STRATEJİLER
8. KADIN VE SAĞLIK
9. EKONOMİK HAKLAR 1
10. EKONOMİK HAKLAR 2

KADININ İNSAN HAKLARI -YENİ ÇÖZÜMLER DERNEĞİ
Women for Women’s Human Rights (WWHR) - New Ways
İnönü Cad. Saadet Apt. No: 29/6 Gümüşsuyu 34437 İstanbul, Türkiye
Tel: (212) 251 00 29 - Faks: (212) 251 00 65
E-posta: newways@wwhr.org
Web: www.kadinininsanhaklari.org - www.wwhr.org
Facebook: /KadininInsanHaklariYeniCozumler Twitter: @kadinih